

HISTORIA I PRZYSZŁOŚĆ BIOETYKI

Tom dedykowany
ks. prof. Krzysztofowi Szczygłowi
z okazji 80-lecia urodzin

Red. Jerzy Brusilo OFMConv

Kraków 2009

Książka obejmuje m.in. materiały z sympozjum zorganizowanego 17 I 2009 r. z okazji 80-lecia urodzin ks. prof. Krzysztofa Szczygła i 20. rocznicy powstania Międzywydziałowego Instytutu Bioetyki PAT w Krakowie

Redakcja serii
Jerzy Brusilo OFMConv

Korekta
Małgorzata Pabis

Redakcja techniczna
Tomasz Sekunda

Fotografie
Barbara Kańska-Bielak

Druk i oprawa
Sowa - druk na życzenie* www.sowadruk.pl

Copyright © by WN PAT, 2009

ISBN 978-83-7438-213-7

Wydawnictwo Naukowe
Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie
ul. Franciszkańska 1, 31-004 Kraków
tel./faks 012 422 60 40
e-mail: wydawnictwo@pat.krakow.pl

Spis treści

Jerzy Brusilo OFMConv Wstęp redakcji.....	5
Ks. kard. Stanisław Dziwisz Słowo Metropolity Krakowskiego do uczestników Symposium „Historia i przyszłość bioetyki”	11
Ks. Jan M. Dyduch Przesłanie Rektora PAT z okazji osiemdziesiątej rocznicy urodzin ks. prof. Krzysztofa Szczygła.....	13
Kalendarium najważniejszych wydarzeń z życia księdza profesora Krzysztofa Szczygła (do 2009 roku).....	15
Wybór bibliografii naukowej księdza profesora Krzysztofa Szczygła.....	19
Tadeusz Biesaga SDB Bioetyka na Papieskiej Akademii Teologicznej w kontekście jubileuszu 80-lecia urodzin ks. prof. Krzysztofa Szczygła i 20-lecia założonego przez niego Międzywydziałowego Instytutu Bioetyki.....	25

Historia bioetyki

Piotr Aszyk SJ Wczesne chrześcijaństwo a sztuka leczenia - wybrane zagadnienia....	39
---	----

Tadeusz Biesaga SDB Karola Wojtyły poszukiwanie podstaw etyki w <i>Wykładach lubelskich</i>	65
Jerzy Brusilo OFMConv Znaczenie dokumentów bioetycznych Kościoła katolickiego.....	75
Ks. Stefan Kornas Refleksje o eksperymencie medycznym w przeszłości i terażniejszości.....	95
Ks. Jan Kowalski Bioetyka w obszarze języka francuskiego. Kwestie wybrane.....	107

Problemy bioetyki

Wojciech Bołoz CSsR Bioetyka w służbie refleksji i dialogu (JP II, EV, nr 27).....	117
Piotr Duchliński Czy prawo naturalne jest jeszcze etyce medycznej potrzebne?.....	131
Grzegorz Hołub SDB Czy rozwój nauk biomedycznych wymaga nowej etyki?.....	153
Ks. Jan Orzeszyna Akceptacja i zanegowanie ludzkiej płodności.....	167
Tadeusz Ślipko SJ Etyka w diagnostyce prenatalnej jako przykład ambiwalentnej sytuacji praktyki medycznej.....	183
Ks. Antoni Świerczek <i>Humanae vitae</i> a współczesny kryzys rodziny.....	195

Przyszłość bioetyki

Paweł Bortkiewicz TCh Nowe pytania etyczne wokół kwestii sztucznego życia.....	209
---	-----

Barbara Chyrowicz SSpS	
Projekty „postludzkiej kondycji”. Fascynacje i obawy.....	221
Marian Machinek MSF	
Ciało ludzkie jako przedmiot kontrowersji w bioetyce	229
Ks. Piotr Morciniec	
Nekrodiamenty czy plastynaty?	
Bioetyka przyszłości wobec martwego ciała.....	241
Ks. Andrzej Muszala	
Problemy bioetyki przyszłości: żywność GMO	
i hybrydy zwierzęco-ludzkie.....	259

- zając Narodów Zjednoczonych Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka (Warszawa – Lublin – Kraków 30 XI – 5 XII 1998), red. E. Sgreccia, T. Styczeń, J. Gula, C Ritter, KUL, Lublin 1999, s. 123–126.
- Moralne granice badań genetycznych, „Medycyna Wieku Rozwojowego” III (1999) Suplement do Nr 3, s. 63–65.*
- Rola bioetyki we współczesnej nauce, [w:] Podstawy i zastosowania bioetyki, red. T. Biesaga, Wydawnictwo Naukowe PAT, Kraków 2001, s. 95–98.*
- Moralne granice eksperymentu medycznego, [w:] Podstawy i zastosowania bioetyki, red. T. Biesaga, Wydawnictwo Naukowe PAT, Kraków 2001, s. 113–117.*
- Opieka paliatywna i terminalna alternatywą eutanazji, [w:] Podstawy i zastosowania bioetyki, red. T. Biesaga, Wydawnictwo Naukowe PAT, Kraków 2001, s. 149–152.*
- Bioetyka a nauki szczegółowe, [w:] Servo Veritatis. Materiały Międzynarodowej Konferencji dla uczczenia 25-lecia pontyfikatu Jego Świątobliwości Jana Pawła II. Uniwersytet Jagielloński 9–11 października 2003 r., Wydawnictwo naukowe PAT, Kraków 2003, s. 633–637.*
- Troska o życie, [w:] Archidiecezja krakowska na przelocie tysiącleci, Wydawnictwo Naukowe PAT, Kraków 2004, s. 415–419.*
- Tajemnica lekarska, [w:] Encyklopedia bioetyki. Personalizm chrześcijański. Głos Kościoła, red. A. Muszala, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne POLWEN, Radom 2005, s. 452–453.*
- Zgoda pacjenta, [w:] Encyklopedia bioetyki. Personalizm chrześcijański. Głos Kościoła, red. A. Muszala, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne POLWEN, Radom 2005, s. 518–521.*
- Koncepcja medycyny pastoralnej św. Józefa Sebastiana Pelczara, [w:] Święty Józef Sebastian Pelczar (1842–1924). Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego i Biskup Przemyśki, Wydawnictwo Naukowe PAT, Kraków 2005, s. 533–537.*

Tadeusz Biesaga SDB

**Bioetyka na Papieskiej Akademii Teologicznej
w kontekście jubileuszu 80-lecia urodzin
ks. prof. Krzysztofa Szczygła i 20-lecia założonego
przez niego Międzywydziałowego Instytutu Bioetyki**

Wystąpienie to będzie pewną refleksją nad początkami i rozwojem bioetyki na Papieskiej Akademii Teologicznej, zainicjowanej przez ks. prof. dr hab. Krzysztofa Szczygła. Nie będzie to jakieś ujęcie historii rozwoju bioetyki w Polsce, ani nawet pełne ujęcie nauczania bioetyki innych filozofów i teologów moralistów naszej uczelni, gdyż takie opracowanie może się zrodzić dopiero w przyszłości. Mam nadzieję, że inni profesorowie PAT wybaczą mi, że nie będę opisywał ich wkładu w rozwój myślenia bioetycznego, opublikowanego już w niektórych pozycjach.

Dotychczasowe opracowania historii polskiej bioetyki

Jeśli sięgamy i opracowujemy początki rozwoju bioetyki w Ameryce począwszy od lat 70. ubiegłego stulecia, to warto również przyrzeć się historii rozwoju myślenia bioetycznego w Polsce. W jakimś wąskim zakresie zadanie to podjęła książka wydana przez Międzywydziałowy Instytut Bioetyki PAT, zatytułowana *Bioetyka polska* (red. T. Biesaga, WN PAT, Kraków 2004), w której opracowano osiągnięcia na tym polu kilkunastu wybranych bioetyków polskich. Znajdują się tam m.in. artykuły poświęcone bioetyce Czcigodnych Gości, którzy zechcieli nas zaszczyścić swoją obecnością, jak: ks. prof. Tadeusz Ślip-

ko (UKSW – Warszawa), ks. prof. Jan Kowalski (PAT Kraków), ks. prof. Alojzy Marcol (UO Opole), ks. dr. Stefan Kornas (UKSW – Warszawa), ks. prof. Wojciech Bołoz (UKSW – Warszawa), s. prof. Barbara Chyrowicz (KUL Lublin), i z innych ośrodków: Zbigniew Szawarski (UW – Warszawa), Jacek Hołówka (UW – Warszawa), Mieczysław Gałuszka i Kazimierz Szewczyk (UM – Łódź). Oczywiście opracowanie to wymaga kolejnych tomów, w których sięgnie się po następne nazwiska, również młodszych, aktualnie dynamicznie działających, teologów, filozofów i lekarzy-bioetyków.

Krótki zarys historii bioetyki w Polsce przedstawił też ks. prof. Wojciech Bołoz w książce *Bioetyka i prawa człowieka* (UKSW, Warszawa 2007, s. 108–127). Pod jego kierunkiem została napisana i obróbiła praca doktorska B. Wesołowskiego, *Specyfika bioetyki polskiej* (UKSW, Warszawa 2005).

Od medycyny do bioetyki: kontekst bioetyki w USA

W początkach bioetyki w Stanach Zjednoczonych w latach 70. i dalszych, wielką rolę odegrali naukowcy, lekarze współpracujący z teologami i filozofami. Ów dialog naukowców z filozofami i teologami chrześcijańskimi okazał się twórczym impulsem do rozwoju refleksji bioetycznej. Podaje się, że po raz pierwszy terminu „bioetyka” na rynku amerykańskim użył w 1970 roku Van Rensselaer Potter – onkolog z University of Wisconsin w Madison w artykule zatytułowanym: *Bioethics: The Science of Survival: Bioetyka: nauka o przetrwaniu*. Lekarz przeprowadzał w nim refleksję nad naukami biologicznymi i medycznymi. Jako pierwsze ośrodki założone dla rozwoju refleksji bioetycznej w USA wymienia się: powstały w 1971 roku na Uniwersytecie Georgetown w Waszyngtonie Instytut Kennedy’ego, założony przez holenderskiego fizjologa i embriologa Andre Hellegersa, oraz istniejący od 1969 roku ośrodek bioetyczny The Hastings Center – założony przez filozofa wychowania Daniela Callahana. Od początku z Instytutem Kennedy’ego współpracowali wybitni teolodzy, tacy

choćby jak: Paul Ramsey, Joseph Fletcher, Richard MacCormick SJ, Josef Fuchs i inni.

W Polsce bioetyka rozwijała się dwoma torami. Z jednej strony filozofowie – etycy i teolodzy – moralisci podejmowali problemy bioetyczne w ramach etyki szczegółowej, z drugiej strony wybitni medycy rozwijali filozofię medycyny i etykę medyczną. Do pionierów pierwszej grupy teoretyków bioetyki należą: ks. prof. Stanisław Olejnik, ks. prof. Tadeusz Ślipko i ks. dr Stefan Kornas. W drugiej grupie można wymienić takich lekarzy jak: Tadeusz Kielanowski, Józef Bogusz, Julian Aleksandrowicz, Kornel Gibiński, Tadeusz Brzeziński, Edward Rużyłło, Roman Szulc, Zbigniew Chłap, Jerzy Umiastowski i inni¹.

W ów poczet wpisuje się również lekarz, chirurg – Krzysztof Szczygieł, który, przez swój życiorys i działalność, wyznaczył specyficzne podejście do bioetyki, czyli takie, w której refleksję etyczną rozwija się na bazie posiadanego wykształcenia, wiedzy i praktyki medycznej. Przez swoje wykształcenie medyczne stał się bliski środowisku medycznemu, a przez swoje późniejsze kapłaństwo i wykształcenie teologiczno-filozoficzne bliski środowisku filozofów i teologów katolickich w Polsce.

Od medycyny do bioetyki: działalność medyczna jubilata

Krzysztof Szczygieł odbywał studia medyczne w latach 1949–1954 na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Krakowie. W latach 1954–1959 był asystentem i starszym asystentem II Kliniki Chirurgii tejże Akademii.

¹ Dotychczas pod moim kierunkiem zostały napisane następujące prace poświęcone lekarzom rozwijającym etykę medyczną: M. Kania, *Polska Szkoła Filozofii Medycyny*, WF PAT 2006; A. Chojnacka, *Tadeusza Kielanowskiego etyka medyczna*, WSFP Ignatianum 2006; J. Gardziel, *Józefa Bogusza etyka medyczna*, WSFP Ignatianum 2008; M. Hejnar, *Etyka Władysława Biegańskiego*, WSFP Ignatianum 2008; G. Ciępka, *Juliana Aleksandrowicza etyka medyczna*, lic. WSFP Ignatianum 2008.

26 maja 1962 roku obronił w Akademii Medycznej w Krakowie **pracę doktorską** zatytułowaną *Wyniki leczenia chirurgicznego nowotworów tkanek miękkich*, uzyskując stopień doktora medycyny.

W latach 1962–1980 **pracował w Klinice Chirurgii Instytutu Onkologii** w Krakowie na stanowisku adiunkta, a w latach 1973–1980 na stanowisku kierownika tej kliniki. W latach 1962–1985 był członkiem Towarzystwa Chirurgów Polskich, a w latach 1965–1980 członkiem Zespołu Badań Nowotworów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w Genewie (Szwajcaria) i w Mediolanie (Włochy). W latach 1967 i 1968 przebywał na studiach specjalistycznych w zakresie torakochirurgii w Groby Road Hospital w Leicester w Wielkiej Brytanii. W roku 1980 w Instytucie Onkologii w Warszawie uzyskał **stopień doktora habilitowanego medycyny** na podstawie rozprawy: *Czynniki prognostyczne u chorych na melanoma malignum*. Obok tych prac opublikował 35 artykułów z dziedziny onkologii i chirurgii.

Można zauważyć pewne podobieństwa w rozwoju bioetyki zapoczątkowanej przez lekarza embriologa Andre Hellegersa w USA i zapoczątkowanej przez lekarza, chirurga – Krzysztofa Szczygła w Krakowie. Oba ośrodki bioetyczne powstawały z inspiracji ludzi medycyny i rozwijały się jako związana z tą dziedziną wiedzy. Włączały też do współpracy teologów moralistów i filozofów chrześcijańskich. Sięgały do Nauczania Magisterium Kościoła. Filozofia człowieka i etyka filozoficzna czy teologiczna zajmowała w niej zasadniczą, główną rolę. Do dzisiaj założony przez Edmunda Pellegrino „Journal of Medicine and Philosophy” kontynuuje refleksję nad podstawami filozoficznymi bioetyki. Również seria Instytutu Bioetyki PAT, zatytułowana *Studia z bioetyki*, w swych czterech pozycjach zajmuje się podstawami antropologicznymi bioetyki. Instytut Kennedy’ego szczyli się drugim wydaniem olbrzymiego dzieła, pięciotomowej *Encyklopedii Bioetyki*. Skromnym nawiązaniem do tego jest wydanie z inspiracji Instytutu Bioetyki PAT pierwszej w Polsce jednotomowej *Encyklopedii Bioetyki*, pod red. ks. dr. Andrzeja Muszali, oraz podręcznika *Elementy etyki lekarskiej* mojego autorstwa, wydanego przez Medycynę Praktyczną w Krakowie w 2006 roku.

Działalność bioetyczna, organizacyjno-naukowa Jubilata

Nietrudno zauważyć wpływ ks. kard. Karola Wojtyły, a później Jana Pawła II, na życie i działalność medyczną i etyczną Krzysztofa Szczygła. Ks. Kard. Wojtyła spotykał się w Krakowie z ludźmi nauki, a wśród nich z lekarzami i inspirował ich, by zajęli się również etyką medyczną. Być może efektem owego duchowego oddziaływania Karola Wojtyły, a później Jana Pawła II stała się radykalna zmiana życia dzisiejszego jubilata, który jako docent medycyny zdecydował się wstąpić do stanu duchownego i niejako całkowicie poświęcić się sprawom bioetyki od strony organizacji struktur dydaktycznych i naukowych na uczelni i poza nią.

Przygotowaniem niejako do takiego poświęcenia się bioetycznemu nauczaniu Jana Pawła II były podjęte przez ówczesnego dra med. Krzysztofa Szczygła już w 1972 roku wykłady najpierw z medycyny pastoralnej, a później z bioetyki w Wyższym Seminarium Duchownym Archidiecezji Katowickiej, a od roku 1980 w Wyższym Seminarium Duchownym Archidiecezji Krakowskiej oraz w wielu Seminarium Duchownych, diecezjalnych i zakonnych, takich jak: Wyższe Seminarium Duchowne OO. Franciszkanów, Paulinów, Kapucynów, Dominikanów; Bernardynów w Kalwarii Zebrzydowskiej, Sercanów w Stadnikach oraz Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Rzeszowskiej w Rzeszowie².

Po rozpoczęciu pracy na Wydziale Filozoficznym PAT w 1983 roku i po przyjęciu święceń kapłańskich 21 września 1985 roku z rąk Jego Eminencji ks. kard. Franciszka Macharskiego, zaangażowanie jubilata zwróciło się w kierunku rozwoju struktur uczelni przydatnych

² Pełne nazwy to: Wyższe Seminarium Duchowne OO. Franciszkanów, Wyższe Seminarium Duchowne OO. Paulinów, Wyższe Seminarium Duchowne OO. Kapucynów, Kolegium Teologiczne OO. Dominikanów; oraz seminaria poza Krakowem: Wyższe Seminarium Duchowne OO. Bernardynów w Kalwarii Zebrzydowskiej, Wyższe Seminarium Duchowne Księży Sercanów w Stadnikach oraz Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Rzeszowskiej w Rzeszowie. J. Brusilo, *Bioetyka i etyka lekarska Krzysztofa Szczygła*, [w:] *Bioetyka polska*, red. T. Biesaga, WN PAT, Kraków 2005, s. 29.

do szerzenia refleksji bioetycznej. Sprzyjało temu kierowanie przez niego Katedrą Etyki na Wydziale Filozoficznym i utworzenie przez niego w roku 1988 pierwszego w Polsce Instytutu Bioetyki, który właśnie obchodzi 20-lecie swego istnienia.

W rozwijaniu refleksji bioetycznej ks. prof. Krzysztof Szczygiel szedł tropem antropologii Karola Wojtyły i pism bioetycznych Jana Pawła II. Prowadzone przez niego seminaria poświęconego były studium dzieł filozoficznych Karola Wojtyły, encyklik, katechez i przemówień Jana Pawła II. Organizował on też sesje naukowe poświęcone wychodzącym dokumentom bioetycznych Nauczania Kościoła. Opublikowanie materiałów z jednej z tych sesji z 11 maja 1995 roku w publikacji zatytułowanej *Evangelium vitae – dobra nowina o życiu ludzkim* (red. J. Brusilo, WN PAT Kraków 1995), zapoczątkowało wydawanie przez Instytut Bioetyki serii książkowej „Prace i sympozja”, liczącej obecnie 9 pozycji.

W 1998 roku pod redakcją ks. Krzysztofa Szczygiła został wydany obszerny, prawie kompletny wybór związanych z bioetyką dokumentów papieskich, Listów Apostolskich, przemówień, dokumentów Kongregacji Nauki Wiary, Papieskiej Akademii Nauk, Papieskiej Akademii Pro Vita oraz Papieskiej Rady ds. Rodziny zatytułowany *W trosce o życie. Wybrane dokumenty Stolicy Apostolskiej* (Tarnów 1998). W toku przygotowań jest obecnie drugie wydanie uzupełnione o najnowsze dokumenty bioetyczne.

W działalności naukowej ks. prof. Krzysztofa Szczygiła szczególnie miejsce zajmowała **dydaktyka bioetyki** na uczelniach medycznych, filozoficznych i teologicznych. Temu zadaniu poświęcał on zarówno swoje referaty, jak też działał na tym polu organizacyjnie. Wyrazem tych dążeń były jego konwersatoria przeprowadzone dla ordynatorów oddziałów szpitalnych w dniach od 21 kwietnia do 16 czerwca 1995 roku oraz dla lekarzy, pracowników służby zdrowia i innych zainteresowanych bioetyką w dniach od 18 kwietnia do 20 czerwca 1997 roku. W programie omawiano antropologiczne podstawy bioetyki, wymagania etyczne stawiane relacji lekarz – pacjent, problemy związane z początkiem życia ludzkiego, zagrożenia eks-

perymentu biomedycznego, kwestie opieki paliatywnej i opieki nad terminalnie chorym oraz zagadnienie etycznej oceny eutanazji³. Owe konwersatoria bioetyczne przybrały od roku 2002 postać stałych Poddyplomowych Studiów z Bioetyki w Międzywydziałowym Instytucie Bioetyki PAT, w których uczestniczą: lekarze, pielęgniarki, fizjoterapeuci, psychologowie, pedagodzy, nauczyciele, urzędnicy i kapelani szpitali.

Ks. prof. Krzysztof Szczygieł będąc od roku 1993 członkiem Komisji Etyki Lekarskiej Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie rozwinął swą współpracę z tym ważnym ośrodkiem etyki medycznej, kierowanej poprzednio przez prof. n. med. Kornela Gibińskiego, a obecnie przez prof. Władysława Stróżewskiego. Seria wydawnicza artykułów z posiedzeń owej Komisji zatytułowana „Prace Komisji Etyki Medycznej PAU”, 9 pozycji, redagowana przez prof. dr med. Kornela Gibińskiego, jest ważnym głosem naukowym w dziedzinie etyki medycznej w Polsce⁴. W serii tej Książd Profesor publikował również swoje artykuły poświęcone relacji lekarz - pacjent oraz tajemnicy lekarskiej⁵.

Większość jego artykułów publikowanych m.in. w serii MIB: *Studia z bioetyki*, w „*Folia Medica Cracoviensia*”, „*Dolentium Hominum*”, „*Medycynie Wieku Rozwojowego*”, *Encyklopedii Bioetyki* oraz w książkach zbiorczych poświęcone były relacji bioetyki i nauk ści-

³ J. Brusilo, *Bioetyka i etyka lekarska Krzysztofa Szczygła*, dz. cyt., s. 38.

⁴ Przypomnę tytuły owej serii: nr 1: *Tajemnica lekarska*, Kraków 1994, nr 2. K. Szewczyka, *Etyka i deontologia lekarska*, Kraków 1994, nr 3: *Informed Consent*, Kraków 1995, nr 4: *Eksperymenty na zwierzętach*, Kraków 1995; nr 5: *Prawa pacjenta a postawa lekarza*, Kraków 1996; nr 6: *Zawłaszczanie zwłok ludzkich*, Kraków 1996; nr 7: *Terminalnie chory - hospicjum*, Kraków 1996; nr 8: *Kształtowanie postaw etycznych lekarzy*, Kraków 1997.

⁵ K. Szczygieł, *Tajemnica lekarska*, [w:] *Tajemnica lekarska. Materiały z posiedzenia Komisji Etyki Medycznej w dniu 15 XI 1993*, red. K. Gibiński, *Prace Komisji Etyki Medycznej PAU*, nr 1, Kraków 1994, s. 25-32; K. Szczygieł, *Relacja pacjent-lekarz w świetle antropologii chrześcijańskiej*, [w:] *Prawa pacjenta a postawa lekarza. Posiedzenie wspólne Komisji Etyki medycznej PAU, Komisji Etyki Okręgowej Izby Lekarskiej w Katowicach, Oddziału Polskiego Towarzystwa Lekarskiego w Katowicach, w dniu 25 II 1995*, red. K. Gibiński, *Prace Komisji Etyki Medycznej PAU*, Kraków 1996, s. 25-32.

słych oraz antropologicznym podstawom bioetyki⁶, dydaktyce bioetyki⁷, analizie ważnych dokumentów bioetycznych⁸, problemowi eksperymentu medycznego i badań genetycznych⁹ oraz zagadnieniu cierpienia, opieki paliatywnej i etycznej oceny eutanazji¹⁰.

Talent organizacyjny ks. prof. Krzysztofa Szczygła sięgał również poza Kraków. Dzięki jego oddziaływaniu zrodziło się i funkcjonowało w latach 1996–2000 Studium Bioetyki przy Wyższym Seminarium Duchownym Kielcach, gdzie odbyło się siedem sesji naukowych, w ramach cyklu „W poszukiwaniu prawdy”, zaznaczonych ośmioma publikacjami książkowymi¹¹.

Jego pobyt w Stanach Zjednoczonych w: Catholic University of America, Washington, DC; w University Medical Center for Health Care Ethics, St. Louis, Miss.; w National Catholic Bioethical Center, w Bostonie w roku 1990 i podjęte tam studia i badania bioetyczne

⁶ K. Szczygieł, *Rola bioetyki we współczesnej nauce*, [w:] *Podstawy i zastosowania bioetyki*, red. T. Biesaga, WN PAT, Kraków 2001, s. 95–98; K. Szczygieł, *Bioetyka a nauki szczegółowe*, [w:] *Servo Veritatis*, WN PAT, Kraków 2003, s. 633–637; K. Szczygieł, *Zgoda pacjenta*, [w:] *Encyklopedia bioetyki. Personalizm chrześcijański*. Głos Kościoła, red. A. Muszala, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne POLWEN, Radom 2005, s. 518–521.

⁷ K. Szczygieł, *Duszpasterska troska o ludzi medycyny. Kardynał Karol Wojtyła jako Duszpasterz Służby Zdrowia*, [w:] *Kapłaństwo służebne w życiu i nauczaniu Jana Pawła II*. Sympozjum naukowe z okazji 50-lecia święceń kapłańskich Jana Pawła II, Kraków 15–16 X 1996, WN PAT, Kraków 1997, s. 295–299; K. Szczygieł, *Nauczanie bioetyki w Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie*, „*Folia Medica Cracoviensia*” 3–4(1998), s. 53–57.

⁸ K. Szczygieł, *Europejska konwencja bioetyczna z 4 kwietnia 1997*, [w:] *Śladami Boga i człowieka. Księga pamiątkowa ku czci ks. prof. dr. hab. Jana Kowalskiego*, red. J. Orzeszyna, WN PAT, Kraków 2000, s. 509–512.

⁹ K. Szczygieł, *Moralne granice badań genetycznych*, „*Medycyna Wieku Rozwojowego*” III (1999) Supplement do Nr 3, s. 63–65.

¹⁰ K. Szczygieł, *Opieka paliatywna i terminalna alternatywą eutanazji*, [w:] *Podstawy i zastosowania bioetyki*, dz. cyt., s. 149–152; K. Szczygieł, *Some Aspects of Euthanasia*, „*Dolentium Hominum*” 2(1986) 1, 46; K. Szczygieł, *Life – Its Right and Obligation*, „*Dolentium Hominum*” 7(1988) 3, 36.

¹¹ W latach 1997–2000 ukazały się: *Spotkania z bioetyką; Sekty, sekty...; Pacjent u schyłku XX wieku; Homoseksualizm – sprawa prywatna?; Wobec socjotechniki; Między wolnością a natologiem; Godność – utracona?; Godność – utracona*. Supplement. Wszystkie pozycje – Wydawnictwo Jedność, Kielce.

oraz nawiązane kontakty zaowocowały współpracą z tymi instytucjami oraz z redakcją „The National Catholic Bioethics Quarterly” w Bostonie, w którym to czasopiśmie od roku 1990 do dziś Ksiądz Profesor jest członkiem komitetu redakcyjnego.

Przyjęcie przez jubilata w roku 1985, sprawowanej do dziś funkcji **Konsulatora Papieskiej Rady ds. Służby Zdrowia w Watykanie** zaowocowało, oprócz uczestnictwa w obradach i sympozjach organizowanych przez tę instytucję, **kontaktami z ośrodkami bioetycznymi w Rzymie**. Szczególnie ważny jest kontakt z Centrum Bioetycznym Katolickiego Uniwersytetu Sacro Cuore w Rzymie, kierowanym przez bpa Elio Sgreccię. Przy owym centrum została utworzona Międzynarodowa Federacja Centrów i Instytutów Bioetyki o Inspiracji Personalistycznej (w skrócie FIBIP), zrzeszająca kilkadziesiąt ośrodków bioetycznych z całego świata. W roku 2005 został również przyjęty to owej federacji Międzywydziałowy Instytut Bioetyki PAT.

Kontakty z Centrum Bioetycznym w Rzymie zaowocowały od roku 2007 m.in. przyjazdami zaproszonych z Rzymu profesorów medycyny i bioetyki na sympozja bioetyczne współorganizowane przez MIB w Krakowie z Ogólnopolską Sekcją Ginekologiczno-Położniczą Katolickiego Stowarzyszenia Lekarzy Polskich. Wygłoszone referaty prof. Marii Luizy Di Pietro na sympozjum zatytułowanym „Problemy etyczne-moralne w praktyce katolickiego ginekologa-położnika”, które odbyło się 1–2 grudnia 2007 roku w Łagiewnikach w Krakowie, zostały opublikowane w nowopowstałym interdyscyplinarnym kwartalniku „Życie i Płodność” (2[2008] nr 1, s. 47–60), a referaty, które wygłosił profesor medycyny, chirurg neonatolog, Giuseppe Noia, na tak samo zorganizowanym sympozjum 18–19 października 2008 roku, zatytułowanym „Dziecko jako pacjent przed i po urodzeniu”, będą opublikowane w najbliższym numerze tegoż kwartalnika.

Z własnych wspomnień

Na zakończenie chcę dołączyć osobiste wspomnienie o wpływie jaki Ksiądz Profesor wywarł na mnie, a który zadecydował, że również zająłem się bioetyką. Po przejściu w 1996 roku z ówczesnego ATK, dzisiejszego UKSW w Warszawie na PAT w Krakowie, nastawiony byłem raczej na rozwijanie etyki ogólnej. Bliska była mi etyka fenomenologów przez pracę doktorską dotyczącą epistemologicznych i ontologicznych podstaw etyki Dietricha von Hildebranda oraz etyka w wydaniu uczniów Karola Wojtyły: Tadeusza Stycznia i Andrzeja Szostka, z którą przez lata studiów stykałem się na KUL-u. Mogę przyznać się, że ustawiczne podkreślanie ważności problemów bioetycznych przez Księdza Profesora oraz jego nadzieja, że remedium w ich rozwiązywaniu może być personalizm Karola Wojtyły, skierowało mnie w habilitacji do skonfrontowania tej antropologii i etyki z etyką Kanta, fenomenologów i tomistów, w celu sprawdzenia czy zaproponowana przez Karola Wojtyłę, metoda filozofowania i stosowana w niej norma personalistyczna, może się ostać i przydać do rozwiązywania problemów zarówno etyki ogólnej jak i szczegółowej. Moje teoretyczne przekonania spotkały się wtedy z praktycznymi propozycjami Księdza Profesora wykorzystania mojej osoby w rozwoju filozoficznej refleksji bioetycznej, w prowadzonym przez niego Instytucie Bioetyki. W ten sposób zainspirowany sugestiami Dyrektora Instytutu „skręciłem” w kierunku rozważań bioetycznych.

Dziś cieszę się z tej inspiracji i odczytuję to jako drogi Opatrzności, gdyż Instytut Bioetyki mieszczący się w pomieszczeniu oddzielnym tylko ścianą od kaplicy, w której modlił się kard. Karol Wojtyła, uczestniczy w moim przekonaniu, w tych impulsach intelektualnych i duchowych, tego wielkiego człowieka naszych czasów. Jakoś wszyscy wpisani jesteśmy w krąg jego oddziaływania. Dodam również, że Ksiądz Profesor nie ustawał w inspirowaniu badań nad spuścizną Karola Wojtyły Jana Pawła II i niedawno m.in. z jego wypowiedzi zrodziła się na Wydziale Teologicznym PAT Katedra Antropologii Teologicznej, z myślą o pogłębieniu i prezentowaniu na naszej uczel-

ni owej antropologii zawartej lub ukrytej w olbrzymiej spuściznie Jana Pawła II. Jeśli weźmie się pod uwagę powstały przy naszej uczelni Ośrodek Badań nad myślą Jana Pawła II oraz olbrzymie dzieło, jakim jest rozpoczęcie 11 października przez Jego Eminencję kard. Stanisława Dziwisza budowy Centrum Jana Pawła II „Nie lękajcie się” w krakowskich Łagiewnikach, to z radością trzeba zauważyć, że stoją przed nami olbrzymie perspektywy rozwoju intelektualnego i duchowego. Dzisiejszą uroczystością chcemy podziękować Opatrzności Bożej, za wspomniane i nie wymienione dobra, za wszystko.